

ΗΜΕΡΙΔΑ 17 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022

«Η Θεσσαλία μπροστά σε απειλές & ευκαιρίες από την δραματική κλιματική, ενεργειακή & διατροφική κρίση, που βιώνουμε»

Εισήγηση Ε.Δ.Υ.ΘΕ - Τάσου Μπαρμπούτη

Δραματική μεταβολή των συνθηκών και των παραμέτρων που συνθέτουν το ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ της Θεσσαλίας

Η σημερινή ημέρα προσφέρεται για προβληματισμό και αν στοχασμό στα μεγάλα θέματα της Θεσσαλίας, τα οποία, στον ένα ή τον άλλο βαθμό, συνδέονται με το **ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ**.

Ήδη στην εκδήλωση μας, οι εξαιρετικές τοποθετήσεις των προσκαλεσμένων μας ομιλητών, με τον πλούτο των στοιχείων και την άριστη τεκμηρίωση, άνοιξαν ακόμη περισσότερο το πεδίο του επιστημονικού αλλά και πολιτικού (υπό την ευρεία έννοια) προβληματισμού.

Με τον τρόπο αυτό συνέβαλαν και στην προσπάθεια της ΕΔΥΘΕ να επικοινωνήσει πιο αποτελεσματικά (με την βοήθεια των ΜΜΕ) στο ευρύ κοινό τις προτάσεις της και τις ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ της για ΔΙΕΞΟΔΟ από την ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ την οποία βιώνουμε.

Κοινή είναι η πεποίθηση ότι η διαχείριση των υδάτων (ΔΥ) στη Θεσσαλία είναι κακή και αναποτελεσματική.

Αυτό συνδέεται και με το γεγονός ότι δεν υφίσταται μια σαφής, θεσμοθετημένη και κοινά αποδεκτή μεσοπρόθεσμη πολιτική για τον πρωτογενή τομέα, η οποία θα πρέπει να προκύψει μετά από διαβούλευση με τους αγρότες και τις επιστημονικές οργανώσεις. Όλα αυτά έχουν σαν συνέπεια να μην είναι σαφώς προσδιορισμένοι και οι υδατικοί πόροι για την υλοποίηση αυτής της πολιτικής.

Με αυτές τις συνθήκες, μια ΣΥΓΧΡΟΝΗ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ, ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ και ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΥ στην Θεσσαλία ΔΕΝ πρόκειται να υπάρξει. Η ΔΥ θα παραμένει ένα «σχέδιο επί χάρτου», χωρίς δυνατότητα να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι απειλές από

την ξηρασία, την ερημοποίηση, η εντεινόμενη υποβάθμιση των οικοσυστημάτων στην περιοχή, η συνεχιζόμενη εγκατάλειψη καλλιεργούμενων εκτάσεων και φυσικά χωρίς να οδηγούμαστε σε μια υγιή και βιώσιμη ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα.

Για όλους αυτούς τους λόγους διεκδικούμε έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό για τις πολιτικές, τις δράσεις και τα έργα που απαιτούνται (master plan).

Μια άλλη συζήτηση που διαρκώς βρίσκεται στην επικαιρότητα είναι η αντιμετώπιση του τεράστιου υδατικού ελλείμματος του ΥΔ Θεσσαλίας και οι καταστροφικές του συνέπειες, στον βαθμό που όλες οι προσπάθειες συγκράτησης του σε διαχειρίσιμα επίπεδα έχουν αποτύχει.

Οι μελέτες (ΣΔΛΑΠ) αποδεικνύουν πως, ακόμη και όταν κατασκευασθεί το σύνολο των περιφερειακών ταμιευτήρων εντός της ΛΑΠ Πηνειού που περιλαμβάνονται στο ισχύον ΣΔΛΑΠ (Ενιπέας, Νεοχώρι, Μουζάκι κλπ.) αλλά και το σύνολο των λιμνοδεξαμενών (χωρητικότητας περίπου 75 εκατ. κ. μ.), ακόμη και εάν επιτευχθεί ο στόχος του σχεδίου για εξοικονόμηση περίπου 180 εκατ. κ. μ. νερού ετησίως, ακόμη και εάν επιλεγεί με ορθολογικά (και περιβαλλοντικά) κριτήρια το «βέλτιστο» μείγμα καλλιεργειών του Θεσσαλικού κάμπου, στον βαθμό που οι ανάγκες των αρδεύσεων σχεδιάζονται για διατήρηση αρδευόμενων εκτάσεων της τάξης των 2,5 εκατ. στρεμμάτων (επιλογή που αποδέχθηκαν όλες οι κυβερνήσεις), τότε τα ελλείμματα παραμένουν.

Συνεπώς, η πρόσθετη ΕΝΙΣΧΥΣΗ του υδατικού δυναμικού από την ΛΑΠ Αχελώου είναι απολύτως ΑΝΑΓΚΑΙΑ. Και προφανώς είναι αδύνατο να αρκεστούμε στο σημερινό ισχνό ποσοστό της ενίσχυσης που μας προσφέρει η μεταφερόμενη σήμερα ποσότητα από τον ταμιευτήρα Ν. Πλαστήρα, καλύπτοντας μόλις το 10% των ετήσιων αναγκών του ΥΔ Θεσσαλίας.

[Θα σημειώσουμε ότι ο ταμιευτήρας Ν. Πλαστήρα αρκετές φορές, πέραν της εξυπηρέτησης των αναγκών του ΤΟΕΒ Ταυρωπού και του Συνδέσμου Ύδρευσης Καρδίτσας, λειτουργεί καταχρηστικά και σαν ταμιευτήρας αποθεμάτων ασφαλείας απέναντι στην ξηρασία,

όταν σε δύσκολες περιόδους μεταφέρονται αναγκαστικά κάποιες ποσότητες νερού και προς την Κεντρική/Ανατολική Θεσσαλία].

Συνεπώς μοιραία η συζήτηση επιστρέφει στα ημιτελή έργα Άνω Αχελώου.

Εξ αρχής θα δηλώσουμε ότι τα έργα Αχελώου ΔΕΝ ταυτίζονται με το υδατικό πρόβλημα της Θεσσαλίας. Παρόλα αυτά, με την ολοκλήρωση τους θα καλύψουν μέρος αυτών των αναγκών του ΥΔ, θα θέσουν τέλος στον παραλογισμό της «αφανούς καταστροφής» των υπόγειων υδροφορέων και της διερευνώμενης άντλησης από τα μόνιμα αποθέματα τους, θα επιτρέψουν την υποκατάσταση ενός μεγάλου μέρους των υφιστάμενων γεωτρήσεων και θα αποτρέψουν τις υπεραπολήψεις υδάτων από τα επιφανειακά οικοσυστήματα.

Παράλληλα θα δημιουργηθούν ευεργετικά υδατικά αποθέματα, αφενός για την αντιμετώπιση της ξηρασίας και αποφυγή της περαιτέρω ερημοποίησης εδαφών, αφετέρου την δυνατότητα αποκατάστασης της ισορροπίας των υπόγειων υδροφορέων, στους οποίους λόγω των υπεραντλήσεων, έχουν συσσωρευτεί διαχρονικά ελλείμματα ύψους τριών δισεκατομμυρίων κ. μ. νερού.

Με άλλα λόγια, η συζήτηση αξιοποίησης των υδάτων μεταφοράς από τον τ. Συκιάς (Αχελώου) τίθεται πλέον σε νέες βάσεις. όσο σημαντικές και εάν θεωρούνται οι αρδεύσεις για την διατήρηση της βιωσιμότητας των αγροτικών νοικοκυριών και γενικότερα την οικονομία της Θεσσαλίας, δεν αποτελούν πλέον την κυρίαρχη προτεραιότητα ως προς την σκοπιμότητα των έργων Αχελώου, μια άποψη που επικρατούσε έως σήμερα στην κοινή γνώμη.

Στις σημερινές συνθήκες το υδατικό ζήτημα εξελίσσεται σε ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, με πολλές παραμέτρους (που διαρκώς επιδεινώνονται), απαιτώντας μια νέα αντίληψη σχεδιασμού, με βασικές παραμέτρους την προστασία από την ξηρασία και την οικολογική αποκατάσταση.

Επίσης, ας μην μας διαφεύγει ότι, στις σημερινές συνθήκες, με την υπέρμετρη ενεργειακή εξάρτηση της χώρας από εισαγόμενες πηγές (η οποία προσεγγίζει το 80%) και τις συνεχιζόμενες εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας από τρίτες χώρες, η

υδροηλεκτρική αξιοποίηση των έργων Αχελώου αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία, αφενός κατά τον ρου του ποταμού, αφετέρου με την μεταφορά από Συκιά προς Μουζάκι.

Δυστυχώς όμως, ενώ οι συνθήκες αυτές απαιτούν από όλους επανεξέταση των προτεραιοτήτων, ο πριν σχεδόν πενήντα χρόνια διχασμός απόψεων για την υλοποίηση η μη των έργων αυτών φαίνεται πως έχει αφήσει ισχυρό το αποτύπωμα του.

Θα θυμίσουμε πως αυτή η διαμάχη για μεταφορά η όχι υδάτων προς ενίσχυση του υδατικού δυναμικού της Θεσσαλίας ξεκίνησε κατά την δεκαετία του 1970, όταν η ΔΕΗ είχε ήδη ολοκληρώσει τα ΥΗ έργα στο νότιο τμήμα του Αχελώου και προγραμματίζε τους αντίστοιχους ΥΗ ταμιευτήρες στον Άνω Αχελώο.

Τότε η ΔΕΗ επεδίωκε την αποκλειστική διαχείριση των υδάτων του ποταμού, χωρίς πρόβλεψη μεταφοράς (εκτροπής), ώστε να μην εμπλακεί σε «συν διαχείριση» για αρδευτικούς η άλλους σκοπούς με τους θεσσαλούς (όπως ήδη συνέβαινε με το ΥΗΕ Ν. Πλαστήρα που αποτελούσε αρνητικό παράδειγμα για την ΔΕΗ). Ταυτόχρονα όμως οι θεσσαλοί θεώρησαν ως ιστορική ευκαιρία ανάπτυξης για την περιοχή τους την δημιουργία αυτών των ταμιευτήρων.

Η απόφαση της κυβέρνησης Α. Παπανδρέου (Δεκ. 1980) να συνδυαστούν οι ΥΗ ταμιευτήρες με την μεταφορά («εκτροπή») μεγάλου μέρους των υδάτων, έδωσε προσωρινά τέλος στις σχετικές αντιπαραθέσεις.

Οι αντιδράσεις όμως παρέμειναν και σταδιακά μεταφέρθηκαν σε νέα πεδία, όπως η περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οι τοπικιστές διάφορες κλπ.

Σήμερα, παρότι τα έργα βρίσκονται σε πολύ προχωρημένο στάδιο, η από το 2010 διακοπή εργασιών, οι αντιφατικές αποφάσεις του ΣΤΕ και οι διάφορες πολιτικές αλλαγές ενθάρρυναν τους «αντιπάλους» των έργων, που επιδίδονται πλέον σε μια προσπάθεια ανατροπής ισορροπιών σε όλα τα επίπεδα (ενεργειακός σχεδιασμός - ΕΣΕΚ, υδατικός σχεδιασμός - ΣΔΛΑΠ κλπ.), με στόχο την οριστική εγκατάλειψη και τελικά καθαίρεση

των κατασκευασμένων έργων Συκιάς και σήραγγας μεταφοράς προς Μουζάκι, έστω και εάν αποφεύγουν να το δηλώσουν ευθέως.

Όλες αυτές οι μονομερείς ενέργειες οδήγησαν σε αδιέξοδο τις όποιες προσπάθειες διαλόγου, οι οποίες έχουν πλέον εξελιχθεί σε παράλληλους μονολόγους, με σαφώς παγιωμένες απόψεις.

Πάντως, πριν λίγα χρόνια, σε μια άλλη εμβληματική υπόθεση όπως αυτή της Μεσοχώρας επί του Άνω Αχελώου, η τόσο προφανής για το σύνολο σχεδόν των πολιτών αυτής της χώρας (πλην των ακραίων δογματικών) έννοια του «δημοσίου συμφέροντος, αποδείχθηκε τόσο ισχυρή, που υποχρέωσε σε άτακτη υποχώρηση τις ιδεοληψίες, τους δογματισμούς, τις εμμονικές αιτιάσεις κάποιων δικαστών και τα διάφορα πολιτικά παιχνίδια.

Έτσι ένα σημαντικό τμήμα από τους φορείς αυτών των απόψεων οδηγήθηκε τελικά στην εγκατάλειψη του στόχου «κατεδάφισης» της Μεσοχώρας (όπως επί πολλά χρόνια ανοιχτά διακήρυσσαν) και στην πλήρη αλλαγή της στάσης τους, με αποτέλεσμα (θετικό προφανώς) να αδειοδοτηθεί το σημαντικό αυτό έργο.

Εν τω μεταξύ, σε όλα τα εμπόδια που υπήρξαν κατά το παρελθόν στην ολοκλήρωση των έργων Αχελώου (αντιδράσεις οικολογικών οργανώσεων, τοπικισμοί και πίεση για ανταλλάγματα από Αιτωλοακαρνανία, προβλήματα χρηματοδότησης κ.α.), προστέθηκαν τα τελευταία χρόνια ακόμη περισσότερες δυσκολίες.

Αναφερόμαστε στην ενεργειακή πολιτική των τελευταίων κυβερνήσεων που στήριξαν με κάθε μέσο την κυριαρχία του φυσικού αερίου ως «μεταβατικού» καυσίμου για την «απολιγνιτοποίηση» (ακόμη και ως ΑΠΕ το χαρακτήρισαν κάποιοι...).

Οι ίδιες κυβερνήσεις, ταυτόχρονα, εργάσθηκαν με συνέπεια για να εξασφαλίσουν στο ενεργειακό μείγμα έναν επαρκή «χώρο» σε ολιγοπωλιακά επιχειρηματικά σχήματα για επενδύσεις παραγωγής αιολικής και ηλιακής ενέργειας (με περιορισμένο χρόνο απόσβεσης και κατά κανόνα άκοπα κέρδη), με παράλληλο βεβαίως εξοβελισμό της (ανταγωνιστικής για τα συμφέροντα τους) ΥΗ ενέργειας και των αντίστοιχων έργων. Αυτήν ακριβώς την

κατεύθυνση υπηρετούσαν, αντικειμενικά, και οι διοικητικές αποφάσεις αποκλεισμού των έργων Αχελώου από την προηγούμενη κυβέρνηση.

Σε αυτές τις συνθήκες, η σημερινή κυβέρνηση επέδειξε μια ανεπίτρεπτη διστακτικότητα.

Απέφυγε να «ενοχλήσει» τους κάθε είδους αντιδρώντες στην ολοκλήρωση των έργων Αχελώου, δεν φρόντισε για την εκπόνηση των αναγκαίων μελετών επαναπροσδιορισμού των τεχνικών έργων, την περιβαλλοντική τους τεκμηρίωση και την αδειοδότηση τους, ούτε εργάστηκε για την επαναφορά των απαιτούμενων διοικητικών αποφάσεων που θα επέτρεπαν την τμηματική, τουλάχιστον, συνέχιση κάποιων έργων (πχ. ολοκλήρωση των εργασιών επένδυσης της σήραγγας μεταφοράς προς Μουζάκι, με βάση την απόφαση 268/2011 της Επιτροπής Αναστολών του ΣΤΕ και οριστική παράδοση αυτού του σημαντικού έργου).

Με απλά λόγια απομακρυνθήκαμε κατά μια ακόμη τετραετία από την λειτουργία των έργων Αχελώου, ενώ ταυτόχρονα διατηρείται η στασιμότητα, πληθαίνουν οι απειλές και μειώνονται σταθερά οι αντοχές των οικοσυστημάτων.

Ένα είναι βέβαιο για εμάς. Τα έργα Αχελώου ΔΕΝ μπορούν άλλο να παραμένουν σε καθεστώς εγκατάλειψης.

Όλοι οι πολίτες, ακόμη και αυτοί που, πριν αρχίσουν τα έργα, στάθηκαν ως ουδέτεροι η/και αρνητικοί στην προοπτική υλοποίησης τους, σήμερα αντιλαμβάνονται τους τεράστιους κινδύνους για την ζωή και τις περιουσίες των ανθρώπων στην περιοχή από έντονα πλημμυρικά φαινόμενα.

Συνειδητοποιούν επίσης τις συνέπειες στο ποτάμιο οικοσύστημα του Αχελώου από την παρεμπόδιση της φυσιολογικής του ροής (λόγω προ φραγμάτων, χωματισμών και κατασκευών από σκυρόδεμα) και γενικά το οικολογικό έγκλημα που συντελείται στην περιοχή της Συκιάς.

Από την πλευρά μας δεν έχουμε την πρόθεση να παραμείνουμε αδρανείς μπροστά σε αυτές τις εξελίξεις και να «μιμηθούμε» όσους, συνειδητά η όχι, υπήρξαν σιωπηλοί συμπαραστάτες στο εξελισσόμενο έγκλημα στην περιοχή.

Θεωρούμε πως ΟΛΟΙ μας έχουμε την υποχρέωση να οδηγήσουμε το πολιτικό σύστημα και τη Βουλή στην λήψη οριστικών αποφάσεων, κάτι που για λόγους που προαναφέραμε, τα επιτελεία διστάζουν να προχωρήσουν.

Και είμαστε βέβαιοι πως τελικά η υπευθυνότητα θα επικρατήσει και οι μικροπολιτικές λογικές θα ηττηθούν από την προτεραιότητα εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος, όπως ακριβώς συνέβη και στη Μεσοχώρα.

Κλείνοντας, ας μας επιτραπεί να σημειώσουμε πως ,κάποιες φορές, ο λόγος μας αλλά και οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουμε, μας καθιστούν όχι ιδιαίτερα ευχάριστους σε κάποιους κύκλους της πολιτικής και αυτοδιοικήτης εξουσίας.

Θα θέλαμε, με την σημερινή ευκαιρία, να διαβεβαιώσουμε όλους τους φίλους συμπολίτες που παρακολουθούν την δραστηριότητα μας και βεβαίως και τους πολιτικούς παράγοντες ότι η πρόθεση μας είναι εξ ορισμού η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ και η κοινή δράση για τα μεγάλα αυτά προβλήματα της Θεσσαλίας.

Όμως, αρκετά συχνά, για λόγους μικροπολιτικών σκοπιμοτήτων, κάποιοι αρνούνται να αποδεχθούν την δραματική πραγματικότητα στην οποία βρισκόμαστε, καθησυχάζουν τους πολίτες επιτρέποντας την καλλιέργεια ψευδαισθήσεων, ότι δηλαδή τα πράγματα «βαίνουν καλώς» και μερικές φορές προσπαθούν να συγκαλύψουν ευθύνες, εάν και όπου αυτές υπάρχουν.

Επιπλέον, έστω και εάν υποδέχθηκαν θετικά και (τουλάχιστον στα λόγια) το γνωστό και ευρύτατα αποδεκτό πλαίσιο διεκδικήσεων που προβάλλει η ΕΔΥΘΕ, δεν επιδιώκουν, όπως θα έπρεπε, την συμμετοχή των πολιτών και των οργανώσεων τους σε κοινή δράση για συστηματική διεκδίκηση των θεσσαλικών θέσεων.

Το αντίθετο, φαίνεται να τους «προτιμούν» αδρανείς θεατές της στασιμότητας που αναμφισβήτητα χαρακτηρίζει τα μεγάλα υδατικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά προβλήματα της Θεσσαλίας.

Σε αυτές τις περιπτώσεις εμείς επιλέγουμε, χωρίς δισταγμούς, να πούμε στον κόσμο εκείνο που ακριβώς συμβαίνει και να καταστήσουμε τους συμπολίτες μας, στο μέτρο των δυνατοτήτων μας, κοινωνούς των διεκδικήσεων αυτών.

Αυτό επιδιώξαμε και σήμερα με τον εορτασμό μιας τόσο σημαντικής Παγκόσμιας Ημέρας, καθώς θεωρούμε ότι χωρίς την πλατιά συνειδητοποίηση της κρισιμότητας του υδατικού προβλήματος και χωρίς την δραστηριοποίηση των σκεπτόμενων και ενεργών πολιτών στην κατεύθυνση επίλυσης του, η Θεσσαλία θα παραμένει ανοχύρωτη απέναντι σε ποικίλες απειλές, αλλά και καταδικασμένη σε μια μίζερη ανάπτυξη και σε ένα μέλλον που δεν αξίζει στις νεότερες γενιές.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας